RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK

TER BESLISSING

Datum
6 augustus 2024

Onze referentie
RWS-2024/28945

Opgesteld door
Rijkswaterstaat Bestuursstaf

Beslistermijn
07-08-20224

Bijlage(n)
1

Aan Minister

nota

Kamerbrief start afsluiting Julianakanaal en benodigd aanvullend budget

Aanleiding

- In het Tweeminutendebat van 5 juni en de kamerbrief van 24 juni 2024[1] is de voorgenomen afsluiting van het Julianakanaal vanaf 12 augustus 2024 toegelicht. Hierbij is aangegeven dat de Kamer voor de zomer nog wordt geïnformeerd over de laatste stand van zaken.

Geadviseerd besluit

1. De Tweede Kamer via bijgevoegde brief te informeren over start van de afsluiting van het Julianakanaal en het aanvullend benodigde budget.

Kernpunten

- Inzet is en blijft om tot een zo kort mogelijke uitvoeringsduur en zo snel mogelijke start (namelijk 12 augustus 2024) te komen met inachtneming van veiligheid, arbeidstijdenwet en kwaliteit. Dit alles om de urgente en onveilige situatie, waar de Kamer door middel van een brief op 19 maart 2024 over is geïnformeerd zo spoedig mogelijk op te lossen.
- Er zijn nieuwe ontwikkelingen op het dossier, waardoor naar verwachting een hoger budget benodigd is dan eerder ingeschat. Deze brief informeert de Kamer daarnaast over het uitvoeren van een second opinion, over de opdracht aan de huidige aannemer, over de beschikbaarheid van de omvaarroutes en over de nadeelcompensatie.
- In totaal is voor het oplossen van de calamiteit en het verbreden van het kanaal naar verwachting € 179 mln extra budget nodig. Dit bedrag is inclusief een risicoreservering voor onvoorziene gebeurtenissen. Het project zal gefaseerd worden aangepakt. Ook worden nog besparingsopties uitgewerkt waardoor het uiteindelijk benodigde bedrag lager kan uitvallen.

[1] Kamerstuk 36410-A-62

- De dekking van € 55 mln van de € 179 mln is reeds onderdeel van de komende miljoenennota. Het overige deel, € 124 mln dus, zal worden verwerkt in de Najaarsnota en de meerjarige doorwerking via de Voorjaarsnota 2025.
- Omdat de start van de afsluiting op 12 augustus zal zijn, en daarmee vooruitloopt op de Najaars- en Voorjaarsnotabesluitvorming, wordt de verplichting van de gehele € 124, in afwachting van het dekkingsvoorstel, binnen de huidige kaders van artikel 15 ten laste van instandhouding opgevangen. Over het definitief benodigde bedrag en het dekkingsvoorstel wordt de Kamer bij Najaarsnota geïnformeerd.
- Belangrijkste oorzaak van de kostenstijging is dat met de oorspronkelijk bedachte techniek bij het vereiste werktempo de afdichting van het kanaal onvoldoende zou zijn. Hiermee zou te veel water blijven weglekken uit het kanaal. De techniek die wel geschikt is, is duurder. Daarnaast werkt het kostenverhogend dat de werkzaamheden moeten worden verricht onder hoge tijdsdruk in de natte winterperiode. Het streven naar een zo kort mogelijke stremmingsduur en zo snel mogelijke start – om zo optimaal mogelijk gebruik te maken van de droogste periode van het jaar met de meeste werkbare dagen - zorgt ook voor hogere kosten voor materialen en materieel. Ook wordt extra capaciteit ingezet om het werk zo snel mogelijk af te maken. Verder bleek de aanleg van buisleidingen noodzakelijk om de levering van vers kanaalwater aan omliggende bedrijven te kunnen waarborgen.
- Mede gezien de korte voorbereidingstijd en de aard van de werkzaamheden zijn er nog diverse onzekerheden die mogelijk tot extra tegenvallers kunnen leiden. Hiervoor wordt een risicoreservering voor de uitvoeringsfase genomen die groter is dan gebruikelijk.
- Om er zeker van te zijn dat - gegeven de gekozen hoofdaanpak (in het droge) - de voorgenomen uitvoeringswijze klopt en de hiervoor geraamde kosten en voorgestelde risicovoorziening passend zijn, is een second opinion uitgevoerd door een materiedeskundige. De second opinion wordt de komende weken nog afgerond. De tussenresultaten bevestigen dat moet worden vastgehouden aan de startdatum van 12 augustus. Verder is de gekozen uitvoeringswijze van het ontgraven in den droge bevestigd. Wel zijn diverse aanbevelingen over de scope gedaan en potentiële kostenbesparingen geïdentificeerd die in de vervolgaanpak zullen worden meegenomen.
- Na een zorgvuldige afweging van de aanbestedingsregels is de opdracht aan de huidige aannemer opgedragen met een beroep op dwingende spoed. Dit besluit is genomen toen bleek dat de maatregelen om de veiligheid te borgen voor scheepvaart en omgeving en de bodem te dichten om zo lekken naar de natuur tegen te gaan, niet voldoende effectief waren. Hierop is besloten het kanaal zo spoedig mogelijk te gaan droogzetten om het werk af te ronden. Vanwege de maatschappelijke en economische effecten voor de omgeving is besloten het kanaal tot de daadwerkelijke afsluiting met aanvullende veiligheidsmaatregelen beschikbaar te houden voor de scheepvaart. Deze aanpak is ook voorgelegd aan de Auditdienst Rijk, wat tot een kritisch oordeel heeft geleid. Hierover vinden nog gesprekken plaats tussen de Auditdienst Rijk en het ministerie. De uitkomst hiervan zal in de jaarverantwoording worden opgenomen. Dit heeft geen gevolgen voor de uitvoering.

- De omvaarroutes zijn zo goed als mogelijk beschikbaar. Er is continu aandacht om de omvaarroutes optimaal beschikbaar te houden. Dit is inclusief de beschikbaarheid bij een verhoogde waterafvoer van de Maas.
- Aandachtspunten zijn de Kreekraksluizen en Oosterweelwerken waar de beschikbaarheid als gevolg van deels overlappende werkzaamheden beperkt wordt. Hierdoor zal aanzienlijke hinder onvermijdelijk zijn. Er worden hiervoor diverse beheersmaatregelen zoals extra informatievoorziening, verkeersbegeleiding en wachtplaatsen ingezet.
- Ondanks alle inspanningen en kosten zal de afsluiting tot behoorlijke overlast voor omwonenden en de omliggende bedrijven leiden. Hierover is overleg gevoerd met de omgeving en juridisch advies ingewonnen. Voornemen is uit te gaan van wat binnen de beleidsregel nadeelcompensatie[2] voor niet-normale infrastructurele maatregelen wordt gehanteerd. Dit is de maximale ruimte die binnen de beleidsregel mogelijk is. De nadeelcompensatie wordt opgevangen binnen de huidige budgettaire kaders.
- Op 12 augustus 2024 zal de afsluiting van het Julianakanaal tussen Berg en sluis Born starten met als doel om uiterlijk april 2025 een verruimd kanaal te realiseren.

Krachtenveld
Een groot deel van de omvaarroute loopt via België. Rijkswaterstaat is in intensief overleg met Vlaanderen en Wallonië om de omvaarroute optimaal beschikbaar te krijgen en te houden.

De tijdelijke afsluiting heeft een grote impact op de scheepvaartbranche en de bedrijven langs het kanaal. Ondanks alle inspanningen en kosten zal de afsluiting helaas nog steeds tot behoorlijke overlast voor omwonenden en de omliggende bedrijven leiden. Belanghebbenden blijven kritisch op de toepassing van de beleidsregel Nadeelcompensatieruimte ook als hier de minimale drempels bij worden gehanteerd. Rijkswaterstaat is en blijft hierover in gesprek met de omgevingspartijen. Ook zal de commissie voor de behandeling van claims om de nadeelcompensatieregeling wordt ingericht.

Deze nota is afgestemd met DGLM, FEZ en HBJZ.

Politieke context
De tijdelijke stremming van het Julianakanaal wordt breed beschouwd als een ingrijpende beslissing voor de omgeving en scheepvaart. De noodzaak van het droogzetten van het kanaal staat vast. Door de Tweede Kamer is 11 juni 2024 de motie[3] aangenomen die "verzoekt om de algehele drooglegging van het Julianakanaal uit te stellen tot in ieder geval stuw Borgharen weer volledig functioneel is". De voortgang van de werkzaamheden aan de stuw Borgharen is afdoende om aan deze motie invulling te kunnen geven. Dit is reeds in het Tweeminutendebat en de kamerbrief van 24 juni 2024 aangegeven.

Communicatie

Tegelijkertijd met de kamerbrief zullen de deelnemers aan het Bestuurlijk Overleg worden geïnformeerd.

[2] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2023-33094.html
[3] Kamerstuk 36410 A, nr.59

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden
Geen.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Kamerbrief start afsluiting Julianakanaal en benodigd aanvullend budget	Betreft het hogere budget dat benodigd is, de second opinion, de opdracht aan de huidige aannemer, de omvaarroutes en de nadeelcompensatie.

Datum
6 augustus 2024

Onze referentie
RWS-2024/28945

Bijlage(n)
1

Aan
Minister